

*Голові спеціалізованої вченої ради
Д 64.707.03 Національного
університету цивільного захисту
України, Заслуженому працівнику
освіти України, професору
С. М. Домбровській*

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора наук з державного управління
Парубчака Івана Орестовича на дисертацію Шимечка Ореста Степановича
“Реалізація державної політики у сфері охорони здоров’я у період
суспільних трансформацій”, подану на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління за спеціальністю
25.00.02 - механізми державного управління**

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Органи влади формують нову систему механізмів реалізації державної політики, реалізувати які потрібно у сукупності із застосуванням нових моделей управління на всіх рівнях. Стратегія розвитку системи охорони здоров’я на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках визначила ключові проблеми, потенційні напрями і шляхи їх розв’язання для формування ефективної державної політики у сфері охорони здоров’я включаючи глибинні організаційно-нормативні трансформації та реалізацію нових управлінських механізмів.

Триваюча війна з російським агресором перевіряє на міцність національну систему охорони здоров’я в Україні, потенціал протидії, ступінь готовності та швидкість реагування на стрімкі трансформації. Сучасний етап акцентує нагальну необхідність підвищення кваліфікації медичних кадрів, як невід’ємної частини системності сфери охорони здоров’я. Щоб забезпечити необхідний захист у боротьбі за порятунок життів, першочергова увага

повинна приділятися створенню для лікарів та медсестринського персоналу гідних і безпечних умов праці.

Системного значення при реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я також надається відкритому діалогу між медичними працівниками закладами системи охорони здоров'я і пацієнтами. В Україні у зв'язку з ростом числа госпіталізацій під час воєнних дій стала широко практикуватися понаднормова робота, медпрацівників обмежили у праві на відпустку, щоб забезпечити постійну присутність достатньої кількості фахівців. Також, потребує удосконалення чинна нормативно-правова база в контексті координації суспільно-владних відносин, що виникають у зв'язку з правовим режимом воєнного стану в Україні під час суспільних трансформацій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розробляється навчально-науково-виробничим центром Національного університету цивільного захисту України. Внесок автора полягає у розробці науково-теоретичних засад реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій, а також досягнення зменшення рівня соціально-економічного впливу правового режиму воєнного стану в Україні на соціум.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Теоретичні та практичні аспекти формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в період суспільних трансформацій ще не стали предметом окремого комплексного наукового дослідження в Україні. Потребує удосконалення чинна законодавча та нормативно-правова база в контексті державної політики регулювання суспільно-владних відносин, які виникають у зв'язку з триваючим правовим режимом воєнного стану, що

породжує необхідність розробки механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у трансформаційний період.

Зазначене й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження, визначило його мету та завдання. Мета дисертаційного дослідження полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні формування державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій і розробці практичних рекомендацій для органів державної влади з реалізації управлінських механізмів на сучасному етапі правового режиму воєнного стану.

Об'єкт дослідження – державна політика у сфері охорони здоров'я на сучасному етапі трансформацій.

Предмет дослідження – реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій.

У дисертаційній роботі знайшли відображення публікації, основані на сучасному дослідницькому матеріалі – монографіях, дисертаційних дослідженнях, матеріалах наукових семінарів, конференцій у сфері формування та реалізації державної політики охорони здоров'я в Україні, відповідно до мети та переліку завдань у дисертаційному дослідженні.

До наукових методів дисертаційного дослідження, належать: аналітико-синтетичний (аналіз наукової літератури, співвідношення дефініцій); формальнологічний (з'ясування принципів діяльності органів державного управління в контексті реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я); нормативно-правовий аналіз (порівняння нормативно-правових актів, аналіз закономірностей розвитку законодавчої бази у сфері охорони здоров'я під час трансформацій), аналіз ситуацій (опис конкретних ситуацій у функціонуванні інституцій та об'єктів сфери охорони здоров'я).

Наукове значення дисертаційного дослідження, достовірність і новизна наукових положень

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною, матеріал викладено відповідно до плану роботи. Загальні висновки дисертації та висновки за розділами ґрунтуються на результатах проведеного дослідження

та відображають зміст викладеного матеріалу, можна констатувати їх аргументованість та завершеність. Сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на комплексному аналізі наукової літератури, опрацюванні достатньої кількості емпіричного матеріалу.

Наукова новизна одержаних результатів визначається особистим внеском автора у вирішення актуального завдання в науці державного управління, що полягає у формуванні науково-теоретичних засад та наданні практичних рекомендацій органам влади з реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я на сучасному етапі суспільних трансформацій. Найбільш значущими результатами дослідження, що становлять наукову новизну, розкривають сутність роботи та виносяться на захист, є наступні:

уперше:

- науково обґрунтовано управлінські підходи в реалізації державної політики охорони здоров'я у період суспільних трансформацій з протидії соціально-економічним загрозам на основі ефективного організаційно-правового забезпечення та сучасного інтегративного й цілеспрямованого впливу в суспільно-владній взаємодії спільно з інституціями громадянського суспільства на засадах солідарності й толерантності;

удосконалено:

- програмно-ціннісні засади механізмів державної політики у сфері охорони здоров'я в період суспільних трансформацій: нормативних, економічних, організаційних, соціальних, інформаційних, політичних із ефективним функціональним базисом для їхньої реалізації, яка забезпечується діалоговою формою відносин у суспільно-владній взаємодії між закладами охорони здоров'я, органами державної влади, громадянами та організаціями і об'єднаннями соціально-гуманітарного напрямку;

- систематизація реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в період функціонування правового режиму воєнного стану в частині виокремлення ціннісного базису активного довголіття, соціального значення дотримання санітарно-епідеміологічних норм, актуалізації соціально-психологічної адаптації населення, застосування новітніх форм державно-

приватного партнерства у сфері охорони здоров'я через надання якісних медико-соціальних послуг громадянам;

дістали подальшого розвитку:

- напрями формування та реалізації і змістове наповнення національних й регіональних програм із проблематики комплексної протидії соціально-економічним загрозам соціуму, які дозволяють удосконалити форми співпраці у суспільно-владних відносинах із обґрунтуванням застосування інтегрального підходу в державній політиці охорони здоров'я на сучасному етапі в Україні;

- управлінські принципи формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в період суспільних трансформацій шляхом визначення основних сучасних тенденцій у громадянському суспільстві, окреслення ціннісного базису збереження активного довголіття за умов ефективної діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування та неурядових організацій.

Автор стверджує, що для підвищення ефективності медико-соціальних заходів необхідно завчасно розробити прогностні моделі динаміки, визначити фактори ризику погіршення здоров'я населення, реалізовувати пріоритетні профілактичні заходи. Більш високий ступінь отриманої офіційної інформації корелює з більш низьким психологічним стресом, а підтримка психічного здоров'я, ймовірно, допоможе громадянам легше подолати наслідки війни. Не існує сумніву щодо фундаментальної цінності життя і сьогодні необхідні цілеспрямовані зусилля для збереження здоров'я у суспільстві та забезпечення безпеки лікування (стор. 64-75).

Дисертантом зазначається, що органи державної влади сьогодні повинні надавати рекомендації та інформацію щодо ризиків і вирішувати хоча б нагальні завдання на основі поточних інформаційних даних. Для спектру медико-соціальних послуг слід використовувати гарячі телефонні лінії, що дозволяють надати підтримку особам нездатним потурбуватися про себе самотійно із збором відомостей про потребуючих допомоги. Для максимально широкого поширення даної інформації у суспільстві слід

використовувати й інші механізми, у тому числі надання даних в доступних форматах соціальних мережах (стор. 98-106).

У роботі встановлено, що матеріальне забезпечення медичної сфери ресурсами є головним фактором на сучасному етапі її трансформації і розвитку для проведення ефективної державної політики реформ у сфері охорони здоров'я задля добробуту суспільства. Як тільки соціально-економічна криза в Україні остаточно взята під контроль, необхідно вжити заходів для вирішення проблеми зростання темпів продуктивності виробництва протягом найближчого часу і зосередити увагу на структурних реформах. Такі тривалі періоди асоціюються з нижчими реальними зарплатами і створюють широкі передумови для фінансування органами державної влади заходів, спрямованих на протидію соціально-економічним збиткам (стор. 153-161).

***Значення одержаних результатів для науки й практики та
рекомендації щодо їх можливого використання***

Дисертаційна робота Шимечка Ореста Степановича “Реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій” є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке містить розроблені автором теоретичні положення та практичні рекомендації щодо обґрунтування удосконалення державної політики України у сфері здоров'я громадян під час суспільних трансформацій. Дисертація та автореферат оформлені відповідно до чинних вимог. Обґрунтованість результатів дисертації підтверджена в процесі їх апробації на різноманітних науково-комунікативних заходах, у публікаціях дисертанта. Опубліковані праці та автореферат достатньо повно відображають результати проведених наукових досліджень.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи можуть бути реалізовані у роботі органів державної влади на національному і регіональному рівні в контексті результативності прийнятих заходів з вирішення

медико-соціальних проблем під час суспільних трансформацій. Результати дисертаційного дослідження впроваджено у діяльності таких державних і громадських інституцій, як: *Комунальне некомерційне підприємство Стебненська міська лікарня; Інститут медико-соціальних ініціатив «Лідер»; Медичний центр «Нейроклінік»; Комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико – санітарної допомоги Самбірської міської ради».* Наукові результати, положення, розробки та висновки дисертаційної роботи є підсумком особистих досліджень автора. Безпосередній внесок здобувача у наукових працях, підготовлених у співавторстві, зазначений у списку опублікованих праць за темою дисертації.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 10 наукових працях, із них 5 статей у наукових фахових періодичних виданнях України і 5 тез у матеріалах науково-практичних конференцій. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 245 сторінок, обсяг основного тексту 166 сторінок. Дисертація містить 6 рисунків, 24 додатки, список використаних джерел налічує 274 найменувань.

Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації

Аналіз змісту автореферату та дисертації доводить ідентичність структури, логіки викладання матеріалу, відповідність основних положень та висновків за розділами підсумковим висновкам. Зміст автореферату повністю відображає основні положення та узагальнення, що містить дисертаційне дослідження, оформлення здійснено з дотриманням вимог МОН України.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, необхідно зробити певні зауваження та вказати на окремі положення, що викликають дискусію:

1. З метою здійснення більш вмотивованого вибору в процесі опрацювання теоретичних досліджень державної політики охорони здоров'я доцільно було б провести додатковий аналіз застосування зазначених теорій у публікаціях в галузі науки державного управління використовуючи міждисциплінарний підхід. Зазначена методологія у наукових дослідженнях допомогла б автору більш переконливо обґрунтувати свою наукову позицію.
2. Однією із сучасних доктрин державної політики зміцнення здоров'я громадян дисертантом визначається організаційно неврегульований характер державно-приватного партнерства у зазначеній сфері (с.113-123), що відповідає дійсності лише частково, оскільки розкриває лише форму державної участі у цих процесах. Водночас, автором недостатньо обґрунтовується ступінь залучення неурядових організацій та об'єднань гуманітарного спрямування в частині реалізації національних програм.
3. У дисертаційній роботі окремим підрозділом наведено результати аналізу закордонного досвіду державної політики підвищення рівня здоров'я населення. Однак, у викладеному матеріалі не виділено найбільш ефективні елементи практики у країнах, в яких проходили військові дії та збройні протистояння, які б було можливо впровадити в Україні за сучасних умов.
4. У дисертаційному дослідженні здійснено низку узагальнень, запропоновано управлінські підходи до наукового обґрунтування ефективності діяльності органів державної влади, повною мірою розкрито проблеми політики охорони здоров'я і його підвищення (с.117-131). Однак, не всі результати дослідження подані у висновках до розділів роботи, що стосується реалізації національних програм здоров'я на сучасному етапі в Україні.
5. Дисертаційну роботу доцільно було б підсилити найновішими фактами, щодо збереження здоров'я громадян у період правового режиму воєнного стану в Україні. Також, на нашу думку, необхідно було б навести порівняльний аналіз та протягом останніх 5-7 років (до початку повномасштабного вторгнення та під час військових дій) визначити ефективність залучення міжнародних неурядових інституцій гуманітарного

спрямування до реалізації національних програм здоров'я в Україні.

Водночас висловлені зауваження та пропозиції мають дискусійний характер і абсолютно не знижують загальної високої оцінки дисертаційного дослідження науки державного управління.

Загальний висновок

Дисертаційне дослідження Шимечка Ореста Степановича "Реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій" є завершеним самостійним науковим дослідженням, що вирішує важливе науково-прикладне завдання реалізації державної соціально-гуманітарної політики в галузі науки державного управління.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних дисертантом наукових результатів, їх обґрунтованість можна стверджувати, що подана дисертація має завершений характер, результати дослідження містять практичну цінність. Робота відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013р. № 567 (зі змінами), а її автор Шимечко Орест Степанович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

доктор наук з державного управління,

професор, ректор Львівського

національного університету ветеринарної

медицини та біотехнологій ім. С. Гжицького

I.O. Парубчак